

PROTOCOL

Seksuele intimidatie

Wat te doen bij (een vermoeden van) seksueel misbruik binnen de reddingsbrigade?

Vastgesteld tijdens de AV op 12 mei 2001

INHOUDSOPGAVE	Pagina
1. Vooraf	3
2. Wat zegt de wet?	4
3. Wat is seksueel misbruik?	4
4. Verbod binnen de brigade	5
5. Melding* - Het eerste gesprek -	5
5A. Indien seksueel misbruik plaatsvindt tussen een leidinggevende en een jeugdlid	6
1. Melding door een jeugdlid.	
2. Melding door de ouder(s).	
3. Melding door een andere leidinggevende	
4. Melding door derden.	
5B. Indien seksueel misbruik plaatsvindt door een leidinggevende buiten brigadeactiviteiten.	7
6. Werkwijze na de melding	7
7. Besluitvorming	10
8. Registratie	12
9. Hulp en ondersteuning	12
Bijlage	
Procedurehandboek Seksuele Intimidatie	14
<i>Aanvullende informatie beleid Seksuele intimidatie</i>	16
Voorbeeld Vragenlijst (alleen voor intern gebruik)	18
Voorbeeld non-actief verklaring	20
Stroomschema	21
Colofon	22

PROTOCOL:

Wat te doen bij (een vermoeden van) seksueel misbruik binnen de brigade.

1. Vooraf

Bij de reddingsbrigade worden wekelijkse activiteiten georganiseerd voor jeugdleden en volwassenen. De instructeurs hebben gedurende een dagdeel de verantwoordelijkheid en zorg voor een groep. Tijdens een strandwacht of kampactiviteit duurt deze verantwoordelijkheid zelfs langer, vaak enkele dagen achtereen.

Tijdens brigadeactiviteiten gaan leidinggevend en op talloze momenten met brigadeleden om. Les - of spelsituaties kunnen soms spontaan uitgroeien tot stoeipartijen.

Hierbij is steeds sprake van een zekere intimiteit. Er zijn echter ook situaties voorstelbaar dat het gaat om ongewenste intimiteiten. Deze situaties zorgen vaak voor veel verwarring. Ze roepen ook veel emoties op. Leidinggevend en worden geconfronteerd met dilemma's. Extra moeilijk is het omdat er een zeker taboe rust op een onderwerp als seksualiteit.

In de afgelopen jaren zijn bij reddingsbrigades vele vragen binnengekomen over situaties die met (seksueel) misbruik te maken hebben. Telkens weer blijkt dat binnen de vereniging geen eenduidigheid over de gewenste handelwijze in dit soort kwesties bestaat.

Naar aanleiding daarvan is dit protocol ontwikkeld dat het standpunt van de Reddingsbrigades Nederland (RN) bevat.

Dit protocol geeft een aantal afspraken en handelingsalternatieven voor situaties waar sprake is van (seksueel) misbruik of een vermoeden daarvan. Daarbij moet echter ook een kanttekening geplaatst worden. Niet alleen binnen de brigade, maar ook daarbuiten is de ervaring dat elke situatie weer anders is. Vermoedens van seksueel misbruik zijn soms moeilijk hard te maken en er doemen telkens weer andere dilemma's op.

Dit protocol is dan ook een algemeen hulpmiddel dat tegelijkertijd bescherming en verplichting biedt, maar geen pasklare oplossing. Het is en blijft altijd weer maatwerk. Het biedt bescherming aan diegene die handelt volgens het protocol, aangezien hij/zij is gedekt door beleidsafspraken binnen Reddingsbrigade Nederland. Aan de andere kant biedt het protocol de verplichting om op de vastgestelde wijze te handelen. Verder zal dit protocol een positief effect kunnen hebben op de signaalgevoeligheid en het zelfvertrouwen van leidinggevend en¹ om met een vermoeden van seksueel misbruik om te gaan.

Dit protocol heeft betrekking op het contact tussen leidinggevend en jeugdleden en jeugdleden onderling. Juridisch gezien is een jeugd lid tot 18 jaar minderjarig en op deze categorie is dan ook het gehele protocol van toepassing. Aan de andere kant zijn juridisch gezien de jeugdleden van 18 tot en met 23 jaar meerderjarig. Indien de betrokkenen jonger zijn dan 12 jaar ten tijde van de gebeurtenis moeten ten alle tijden de ouders en/of de wettelijke vertegenwoordiger(s) erbij betrokken worden. Vanuit de vereniging voelen we ons moreel verplicht voor deze groep een adequate regeling te treffen. Voor deze categorie geldt daarom het volgende:

- De definitie onder punt 3 in het protocol is onverminderd van kracht.
- De te volgen handelwijze bij deze categorie vindt u vanaf punt 5 in het protocol.

Waar in dit protocol wordt gesproken over bestuur wordt bedoeld het brigadebestuur; anders wordt gesproken over Bondsbestuur.

Waar in dit protocol wordt gesproken over de vertrouwenspersoon, wordt bedoeld een onafhankelijk en onpartijdige persoon die optreedt namens en met het jeugdlid en eventueel de ouders of wettelijke vertegenwoordiger; in voorkomende gevallen kan sprake zijn van een vertrouwenspersoon voor een beklagde.

Waar in dit protocol wordt gesproken over een contactpersoon, wordt bedoeld een lid van de brigade (mogelijk bestuurslid) die het vertrouwen heeft binnen de brigade om als opvangnet te functioneren en zaken doorgeleid naar bestuur en vertrouwenspersoon. Deze contactpersoon treedt op namens de brigade en het bestuur.

Waar in dit protocol wordt gesproken over een jeugdlid, wordt bedoeld een jeugdig slachtoffer van een (vermoedelijk) seksueel vergrijp; maar tevens wordt bedoeld ieder ander lid van de brigade die hetzelfde is overkomen en dus slachtoffer is van een seksueel vergrijp.

2. Wat zegt de wet?

De Nederlandse wetgeving geldt voor iedereen. Dit betekent dat het ook geldt voor gebeurtenissen die zich binnen dan wel buiten de Reddingsbrigade afspelen.

In het Wetboek van Strafrecht, boek II, titel XIV ‘misdrijven tegen de zeden’, artikel 249, staat;

“Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie.”

Een jeugdlid is aan de zorg en waakzaamheid van de brigadeleiding toevertrouwd. Dit artikel is dus onverminderd ook van kracht op leidinggevend.

De wet zegt nog meer. In artikelen 244, 245, 247 en 248 wordt ook aandacht besteedt aan leeftijden: 12 en 16 jarigen. Het gaat iets te ver om daar hier op in te gaan.

3. Wat is seksueel misbruik?

Er bestaan vele uitingsvormen van seksueel misbruik van kinderen. Verschillende gedragingen zijn door het duidelijke seksuele karakter niet voor tweërlei uitleg vatbaar. Bij andere gedragingen kunnen vloeiende overgangen bestaan tussen wat wel en niet als seksueel getypeerd kan worden. Als criterium moet daarbij gehanteerd worden, of het welzijn van het kind en zijn lichamelijke en/of psychische integriteit ondergeschikt wordt gemaakt aan de bevrediging van de seksuele en/of erotische behoeften van de leidinggevende.

De volgende definitie geeft daarbij duidelijkheid:

“Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren.”

Niemand kan een ander verbieden erotische gevoelens voor kinderen te hebben. Maar dat betekent nog niet dat kinderen betrokken of gebruikt mogen worden om deze gevoelens te bevredigen.

Immers, een kind – zeker een jeugdlid van de brigade – bevindt zich niet in een gelijke positie ten opzichte van een volwassene binnen de brigade. Deze machtsongelijkheid zorgt voor een geringe tot geen enkele keuzevrijheid van het jeugdlid.

Als voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag kunnen worden genoemd:

- Masturberen in het bijzijn van het kind of het kind dwingen tot masturbatie;
- Exhibitioneren;
- Een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen;
- Ongewenste aanraking, bijvoorbeeld betasten van geslachtsorganen;
- Zich tegen het kind aandrukken of andere vormen van aanranding;
- Verkrachting;
- Oraal- genitaal contact afdwingen.

De voorbeelden zijn overgenomen uit: ‘Seksueel misbruik door hulpverleners’.

---

¹ Om de tekst beter leesbaar te laten zijn, wordt steeds gesproken over *leidinggevend*. Daaronder verstaan we alle personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij brigadeactiviteiten. Je kunt hierbij bv. denken aan instructeur, commissielid of bestuurslid, maar ook ouders die hand en span diensten verrichten. Verder wordt in de tekst geen onderscheid tussen de vrouwelijke en de mannelijke vorm gemaakt. Voor de leesbaarheid is steeds de mannelijke variant gebruikt.

4. Verbod binnen de brigade

Een leidinggevende zal zich ervan onthouden met een jeugdlid om te gaan op een wijze, die het jeugdlid in zijn waardigheid aantast.

Seksuele handelingen van welke aard dan ook en intieme relaties met het jeugdlid zijn onder **geen** beding geoorloofd. Het is niet toegestaan het jeugdlid zodanig aan te raken, dat het jeugdlid en/of de leidinggevende deze aanraking als seksueel of erotisch zal ervaren. Dit alles wordt beschouwd als seksueel misbruik.

De leidinggevende mag trainingen of activiteiten niet gebruiken voor doeleinden van eigen nut of bevrediging die in strijd zijn met zijn verantwoordelijkheid voor het jeugdlid.

Een leidinggevende mag niet ingaan op seksueel getinte toenaderingspogingen van het jeugdlid, ook al verlangt het jeugdlid daarnaar of nodigt het daartoe uit.

5. Melding* – Het eerste gesprek -

Er bestaat voor iedereen meldingsplicht voor klachten over of signalen van seksueel misbruik door een leidinggevende.

Op verschillende manieren en van verschillende zijden kan een incident omtrent seksueel misbruik aan het licht komen. Een melding kan gedaan worden door het jeugdlid zelf, door de ouders, door een andere leidinggevende of door derden. Mogelijkheden om verschillende melders te hebben, houdt ook in dat er benaderingsverschillen zijn.

We zetten ze hieronder op een rijtje, waarbij het niveau van de meldingsgroep centraal staat.

5A. INDIEN SEKSUEEL MISBRUIK PLAATS VINDT TUSSEN EEN LEIDINGGEVENDE EN EEN JEUGDLID.

1. Melding door het jeugdlid

Degene bij wie het jeugdlid zich meldt, mag **nooit** beloven dat hij het aan niemand anders zal doorvertellen. Degene bij wie de klacht is gemeld, is verplicht dit direct te melden bij de vertrouwenspersonen.

In overleg met de vertrouwenspersoon moet worden bekeken op welke manier de ouders geïnformeerd zullen worden.

Ga in het gesprek met de ouders zorgvuldig na of het jeugdlid en de ouders steun en hulp wensen. Denk hierbij vooral aan professionele hulp, die de verwerking van wat er gebeurd is, op gang kan brengen. Zie hiervoor punt 9.

Door de vertrouwenspersoon moet zodanig worden gehandeld, dat het jeugdlid het gevoel heeft veilig te zijn. Dit zou gestalte kunnen krijgen door ervoor te zorgen dat de betreffende leidinggevende tijdelijk de toegang tot de brigadetrainingen en activiteiten wordt ontzegd (zie punt 6).

Voorkom dat er afspraken ontstaan die ertoe leiden dat juist het jeugdlid de groep tijdelijk niet bezoekt. Hij heeft immers niets misdaan en moet ook zeker niet dat gevoel krijgen.

2. Melding door de ouder(s)

Vindt de melding plaats bij een andere leidinggevende dan de vertrouwenspersoon, dan moet deze de laatste daarover direct informeren. De vertrouwenspersoon heeft een gesprek met de ouders. Uitgezocht moet worden over welke informatie de ouders beschikken en waar de melding op gebaseerd is.

Ga met de ouders en zo mogelijk samen met het jeugdlid na of zij steun en hulpverlening wensen of nodig hebben. Bekijk goed op welke wijze de vertrouwenspersoon hulpvaardig kan zijn bij het zoeken van hulp, door hen bijvoorbeeld te voorzien van adressen en telefoonnummers van hulpverleningsinstellingen. Zie hiervoor punt 9. Ga na of de ouders (zo mogelijk samen met het jeugdlid) over willen gaan tot het doen van aangifte bij de politie ¹ (zie aanvullende informatie bij het procedure-handboek pagina 14).

Het is goed om te weten dat het ook mogelijk is om bij de politie aan te kloppen voor advies.

Als men de politie daarvoor benadert, maak dan direct aan het begin van het gesprek duidelijk, dat men advies wil en nog geen besluit heeft genomen over het doen van aangifte.

3. Melding door een andere leidinggevende

Wanneer een leidinggevende misbruik constateert (of ernstige vermoedens daarvan heeft) door een collega leidinggevende of jeugdleden onderling, is hij verantwoordelijk om de vertrouwenspersoon hiervan onmiddellijk op de hoogte te brengen.

4. Melding door derden

Informatie uit meldingen van derden moet zo snel mogelijk aan de vertrouwenspersoon doorgegeven worden. Er moet worden uitgezocht over welke informatie anderen beschikken en waar deze op gebaseerd is.

* Bij alle meldingen is het noodzakelijk om aan de melder duidelijk te maken hoe je met de verstrekte informatie om zult gaan.

5B. INDIEN SEKSUEEL MISBRUIK PLAATS VINDT DOOR EEN LEIDINGGEVENDE BUITEN BRIGADEACTIVITEITEN.

Wanneer een leidinggevende deze informatie krijgt, geeft hij die onmiddellijk door aan de vertrouwenspersoon.

Zie bijlage stroomschema.(pagina 20)

6. Werkwijze na de melding

A. De vertrouwenspersoon zal worden ingeschakeld door de contactpersoon van de brigade, door iemand die kennis draagt van of een vermoeden heeft van een geval van seksuele intimidatie, of door een slachtoffer. De vertrouwenspersoon zal het bestuur vertrouwelijk informeren zonder in details te treden. Voor het bestuur kan een contactpersoon optreden als coördinator van het proces onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Het verdient aanbeveling dat zowel de contactpersoon als de vertrouwenspersoon een logboek bijhoudt, waarin precies omschreven wordt welke stappen wanneer en waarom worden gezet. De ervaring leert dat er in zedenkwesities heel veel gebeurt. Het is vaker erg handig gebleken dat men vanuit zo'n logboek informatie kan terughalen en in de tijd plaatsen. De contact - en de vertrouwenspersoon kunnen altijd terecht bij de contactpersoon van RN. Mocht het gewenst en/of noodzakelijk blijken dat de contact - of vertrouwenspersoon meer ondersteuning wenst bij de aanpak binnen de brigade, dan kan dat gegeven worden door een crisisteam (zie punt 9).

B. De contactpersoon zal het gehele proces namens het bestuur (kunnen) coördineren ten behoeve van het goed afhandelen van de klacht van het slachtoffer en waar van toepassing de dader.

De contactpersoon is er voor de brigade en het bestuur.

De verantwoordelijkheden blijven liggen bij het bestuur.

C. De vertrouwenspersoon is een onafhankelijk en onpartijdige persoon die optreedt als begeleider van een slachtoffer.

De vertrouwenspersoon voert gesprekken met de ouders van en/of het jeugdlid. Voor opvang van de ouders en jeugdlid wordt er een beroep gedaan op een gespecialiseerde instelling, indien de ouders en/of het jeugdlid dat wensen (zie punt 9).

De vertrouwenspersoon adviseert het jeugdlid/ouders over de mogelijkheid tot het doen van aangifte bij de politie. Het is goed om te weten dat het mogelijk is om bij de politie aan te kloppen voor advies of het doen van een melding (geen aangifte). Als men daarvoor de politie benadert, maak dan direct aan het begin van het gesprek duidelijk, dat men advies wil en nog geen besluit heeft genomen over het doen van aangifte.

De vertrouwenspersoon is er voor het slachtoffer en niet voor de brigade en/of het bestuur. Wel zijn er contacten tussen vertrouwenspersoon en het bestuur over te volgen procedures welke van belang kunnen zijn voor het slachtoffer.

Er kan ook een vertrouwenspersoon voor de beklaagde zijn; deze handelt zoals de vertrouwenspersoon van het slachtoffer maar nu voor de beklaagde.

D. De vertrouwenspersoon van het slachtoffer voert in principe geen gesprek met de beklaagde. Bij het afstemmen van procedures kan wel met het bestuur en/ of de vertrouwenspersoon

van de beklaagde besproken worden.

Bij het niet doen van aangifte kan de vertrouwenspersoon van het slachtoffer, na overleg met deze, aanbevelingen doen betreffende te nemen acties. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt uiteindelijk bij het bestuur (en niet bij de vertrouwenspersoon). Het bestuur kan een gesprek aangaan met de beklaagde en deze informeren over te nemen stappen.

Wanneer de beklaagde direct toegeeft kunnen door het bestuur direct acties ondernomen worden.

Wanneer beklaagde ontkent iets van doen te hebben met de aard van de melding of wanneer zijn verhaal onduidelijk blijft, probeert het bestuur toch met betrokkene overeenstemming te bereiken over een “op non-actief stelling”. Het bestuur maakt aan betrokkene duidelijk dat hij zich - tijdens de procedure - het beste uit de brigade kan terugtrekken. Dit is zowel in het belang van de brigade als van de persoon zelf. Indien met betrokkene overeenstemming is bereikt over een op non-actief stelling, dan wordt dit schriftelijk vastgelegd en door zowel (namens) het bestuur als door betrokkene voor akkoord getekend. [een voorbeeld van de verklaring is als bijlage gevoegd]. Het verdient aanbeveling om zo'n verklaring al klaar te hebben, voordat men dit gesprek aangaat, zodat dit aan het einde van het gesprek ondertekend kan worden.

Als over de op non-actief stelling geen overeenkomst te bereiken is, zal het bestuur moeten besluiten over te gaan tot schorsing. Dat wordt betrokkene dan ook medegedeeld - namens het bestuur. Een schorsing is een maatregel die in de statuten/ HHR van zowel de brigade als RN is geregeld.

Ook de “vermeende schuldige”/beklaagde moet gewezen worden op de mogelijkheid om hulp te krijgen van een gespecialiseerde instelling (zie punt 8). Door het bestuur zal een verslag worden gemaakt van het gesprek. Dit verslag wordt ook door betrokkene ondertekend. Doel hiervan is om inhoudelijk objectieve informatie te krijgen en afspraken vast te leggen over te ondernemen stappen.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de stappen die ondernomen worden - niet de vertrouwenspersoon. De contactpersoon zou namens het bestuur gemandateerd kunnen worden.

- D.1. De vertrouwenspersoon is verplicht om bij het bestuur melding te maken als deze heeft kennis genomen van een (vermoedelijk) geval van seksueel misbruik en/of intimidatie. Van deze melding zal ook de contactpersoon van RN in kennis worden gesteld. De vertrouwenspersoon doet de melding middels een vragenlijst waarin geen persoonsgegevens worden vermeld. Deze gegevens worden zorgvuldig behandeld. De vertrouwenspersoon informeert de betreffende ouders en/of het slachtoffer over de procedures die gevolgd zullen worden.
- E. Als het gaat om een niet leidinggevende die tijdens verenigingsactiviteiten seksueel misbruik pleegde met een jeugdlid, dan is het dringende advies hiervan aangifte te doen bij de politie. Dit kan door ouders en/of brigade gedaan worden. Bij voorkeur gebeurt dit pas nadat een gesprek plaatsvond tussen vertrouwenspersoon en de ouders. Op deze manier is het risico van onaangename verrassingen beperkt en is het mogelijk afspraken te maken over het vervolg. Het is zeer af te raden om zelf onderzoek te doen, om zo bewijs te vinden over het al dan niet gepleegde feit. Wie dat doet raakt binnen de kortste keren verstrikt in belangen van ouders, het jeugdlid, de mogelijke dader, de overige leidinggevendenden, de belangen van de brigade en ga zo maar verder. Weet dat het mogelijk is om de politie om advies te vragen, zonder direct aangifte te willen doen.
- Maak in dat geval aan het begin van het gesprek met de politie duidelijk dat het voornamelijk gaat om advies en (nog) niet om aangifte. Nog een ander punt dat van belang is m.b.t. de

contacten met de betreffende ouders. Zij zullen zich als geen ander benadeeld voelen. Vanuit deze benadeling zullen zij in de meeste gevallen behoefte hebben aan informatie over het verloop van de kwestie. Vergeet daarom niet de ouders te informeren over de hoofdlijnen van het verloop, althans voor wat betreft dat deel van de procedure dat door de brigade zelf wordt afgewikkeld. Val ouders niet lastig met elk detail, maar informeer hen op hoofdzaken en blijf dat doen gedurende het gehele proces. Dat deel van het proces dat door anderen, bijv. de politie, wordt afgewikkeld, kan de brigade niet tot zijn verantwoordelijkheid rekenen, waardoor de brigade ook geen verantwoordelijkheid kan nemen voor de informatievoorziening van dat deel naar de ouders.

- F. Als het om een melding gaat van seksueel misbruik door een leidinggevende dat buiten de brigade plaats heeft, voert het bestuur een gesprek met de betrokkene. Wanneer het een direct leidinggevende betreft, verdient het aanbeveling om met de betrokkene overeenstemming te bereiken over een op non-actief stelling (zie punt 6D). Bij een direct leidinggevende mag de kans op herhaling, maar dan binnen de brigade, aannemelijk worden geacht. Daar is niemand mee gediend. Er kan onrust ontstaan onder ouders en jeugdleden, zeker wanneer de kwestie in de media bekend is of raakt. Wees deze onrust dus voor. Valt er geen overeenstemming met de betrokkene te bereiken, dan maakt het bestuur hem duidelijk dat een schorsing zal worden overwogen. Bij een niet leidinggevende moet de afweging worden gemaakt, in hoeverre er een kans op herhaling is, maar dan binnen de brigade. Een inschatting over de onrust die kan ontstaan, moet meewegen in de beslissing. Is dit risico aanvaardbaar en verantwoord, dan kan worden volstaan met een gesprek waarin de betrokkene te horen krijgt dat de zaak opnieuw zal worden bekeken zodra er een gerechtelijke uitspraak is. Is er sprake van risico en is het niet verantwoord de persoon in de brigade te handhaven, dan probeert het bestuur overeenstemming te krijgen over een op non-actief stelling. Als dat niet lukt, dan krijgt de betrokkene van het bestuur te horen dat een schorsing zal worden overwogen.
- G. De vertrouwenspersoon kan het bestuur adviseren met betrekking tot te ondernemen stappen. Als het bestuur de schorsing uitspreekt, moet dit besluit binnen 14 dagen bekrachtigd zijn (zie Huishoudelijk Reglement). Het verdient aanbeveling dat het bestuur openheid van zaken geeft. Uit bescherming van de persoon in kwestie worden vaak gegevens achtergehouden. De ervaring leert echter dat dit alleen maar averechts werkt. Er ontstaan talloze versies over wat er zoal gebeurd kan zijn of men wordt onaangenaam verrast door de betrokkene die dan zelf zijn verhaal doet. In dat laatste geval verwijt men vaak de vertrouwenspersoon of het bestuur dat men gegevens heeft achtergehouden. Het resultaat is, dat er een krachtenveld van conflicten ontstaat, dat eigenlijk niets meer met de essentie van de zaak van doen heeft. In principe handelt de contactpersoon de gehele verdere zaak namens het bestuur af zoals in dit protocol beschreven staat.
- H. In het geval een op non-actief stelling of schorsing is gerealiseerd, moet overwogen worden of voor de betreffende brevet/diplomagroep een ouderavond belegd moet worden over deze kwestie. Ook hier geldt: geef zoveel mogelijk openheid van zaken over de feiten. Scheidt zoveel mogelijk de feiten van vermoedens/interpretaties. Het is belangrijk tijdens zo'n ouderavond geen onnodige paniek te veroorzaken, maar op een rustige en niet insinuerende manier te vertellen wat de feiten zijn en op welke manier het crisisteam/bestuur heeft gehandeld en waarschijnlijk nog zal gaan handelen. Het is niet verstandig uitvoerig in te gaan op wat er mogelijkerwijs zoal is gebeurd of nog zal gebeuren als daarover niets feitelijks of zinnigs te zeggen valt. Dit is alleen maar speculeren. Het leidt tot onnodige onrust. In het bestuur van de brigade moet bepaald

worden of ook de ouders van overige brevet/diplomagroepen moeten worden geïnformeerd.

- I. Hoe meer overeenstemming met alle partijen te bereiken valt over de te bewandelen weg, hoe kleiner de kans is dat het onderwerp op een verkeerde manier in de publiciteit komt. De media komen veelal pas in beeld als een van de partijen zich benadeeld voelt en zijn verhaal gaat doen. Dit bereiken van een overeenstemming kent natuurlijk zijn grenzen. Het belang van het jeugdlid en de brigade, blijft natuurlijk altijd voorop staan. Spreek vooraf goed af, wie de woordvoerder zal zijn van de brigade, als de pers zich meldt. Ook hier geldt: geef alleen de feiten en loop nooit op de zaak vooruit. Maak vooral duidelijk welke maatregelen inmiddels genomen zijn en dat men de kwestie serieus neemt. Doe in geen geval uitspraken over wie schuld heeft, zolang dat door anderen (Justitie) niet is vastgesteld. Dit moet overigens ook niet gebeuren als de betrokken persoon bekend heeft. Het is belangrijk ook dan discreet te blijven.

7. Besluitvorming

- 7.0 Alvorens in te gaan op de mogelijkheden m.b.t. inhoudelijke besluitvorming, wordt hier eerst uiteen gezet welke disciplinaire maatregelen we binnen de brigade kennen. Daarnaast worden deze afzonderlijke maatregelen met elkaar vergeleken. De beschrijving hiervan is met opzet beknopt gehouden. Voor meer informatie over details en de exacte procedure wordt verwezen naar de Statuten en het Huishoudelijk Reglement. We kennen functie-ontheffing, opzegging van het lidmaatschap en ontzetting uit het lidmaatschap.

Functie ontheffing

Hiertoe is bevoegd het (brigade) bestuur (bij meerderheid van stemmen). Het gevolg is dat de persoon in kwestie de functie die hij bekleed niet langer meer mag uitoefenen. Hij kan dus een andere functie binnen dezelfde groep of dezelfde functie binnen een andere groep weer gaan uitoefenen.

Opzegging van het Bondslidmaatschap

Hiertoe is alleen het Bondsbestuur bevoegd, op voordracht van het brigadebestuur. Het gevolg is dat de betrokkene geen enkele functie binnen RN meer kan bekleden. De grond voor opzegging van het lidmaatschap in het licht van dit protocol is dit; “wanneer van de vereniging redelijkerwijs niet gevergd kan worden het lidmaatschap te laten voortduren”.

Ontzetting uit het Bondslidmaatschap

Hiertoe is alleen het Bondsbestuur bevoegd op voordracht van het brigadebestuur. Het gevolg is dat betrokkene geen enkele functie binnen RN mag bekleden. De grond voor ontzetting uit het lidmaatschap in het licht van dit protocol is dit; “Wanneer de leidinggevende de vereniging onredelijk benadeelt”.

Reddingsbrigades hebben deze mogelijkheid ook binnen hun eigen statuten/ HHR, maar die zijn alleen van toepassing voor de eigen vereniging

Het verschil tussen opzegging van het lidmaatschap en ontzetting uit het lidmaatschap zit enkel en alleen in de waardering van de grond. Bij ontzetting is er sprake van aan te tonen verwijtbaar gedrag. Bij opzegging is dat minder duidelijk.

- 7.1 De volgende stappen moeten gezet worden als (door Justitie) is bewezen dat een leidinggevende binnen de brigade een delict gepleegd heeft.
- A. Het bestuur vraagt het Bondsbestuur de betrokkene te ontzetten uit het lidmaatschap. Deze ontzetting wordt aangevraagd op grond van een onredelijke benadering van de vereniging (zie statuten en huishoudelijk reglement).
- 7.2 Als (door Justitie) niet bewezen is dat een leidinggevende binnen de brigade een delict pleegde, moeten de volgende maatregelen genomen worden.
- A. Dit is de lastigste situatie. Wanneer justitieel onderzoek niet heeft aangetoond dat betrokkene schuldig is, is hij dus onschuldig. Wanneer dit erg duidelijk is en daarvoor bewijs aanwezig is, moet hij gerehabiliteerd worden. De op non-actief stelling of schorsing moet worden opgeheven en de persoon in kwestie wordt in ere hersteld.
- B. Als er talloze vragen onbeantwoord blijven en er twijfels blijven bestaan (bij de brigade of bij Justitie in geval van onvoldoende bewijs), en er juridisch geen schuld is aan te tonen, heeft men te doen met een lastige afweging.
Het is niet eenvoudig om aan te geven hoe een brigade na zo'n gebeurtenis verder moet. Dat is natuurlijk sterk afhankelijk van de mate van onrust die is ontstaan. Ook zullen de verhoudingen in de brigade schade opgelopen hebben. Dat alles is bepalend voor de manier waarop er verder gehandeld kan worden.
1. Valt er met betrokkene goed over de kwestie te praten en is een en ander in redelijke harmonie verlopen, dan kan besloten worden tot handhaven van de positie van deze leidinggevende. Er kan in overleg worden gekozen voor een "veilige" oplossing, door verandering van functie, bijvoorbeeld van leidinggevende naar een niet leidinggevende functie. Ook kan men in overleg kiezen om ieder zijn weegs te gaan. De betrokkene verlaat dan de brigade vrijwillig.
2. Als de kwestie binnen de brigade veel onrust heeft teweeggebracht en die onrust nog steeds in meer of mindere mate bestaat, dan zal het bestuur de zaak moeten afwickelen. Het bestuur krijgt het mandaat van de Algemene Ledenvergadering om de situatie te beoordelen en te adviseren tot opzegging:
- A. Als de betrokkene zich in een zodanige situatie begeeft dat er geen werkbare verhouding meer mogelijk is binnen de brigade.
- B. Als de betrokkene in een onwerkbare situatie terechtgekomen is omdat het risico is vergroot.
- C. Als het belang van de (potentiële) schade aan de vereniging niet in verhouding staat tot het belang van betrokkene bij een 'plezierige vrijetijdsbesteding'.

- 7.3 Hieronder staat beschreven hoe gehandeld moet worden als (door Justitie) bewezen is dat een leidinggevende buiten de brigade een delict gepleegd heeft.

Ondanks het feit dat het delict zich buiten de brigade afspeelde, heeft de verenging wel direct met betrokkene te maken. Het is immers aannemelijk dat de kans op herhaling binnen de brigade even groot is als buiten de brigade. In deze situatie is opzegging van het lidmaatschap van de vereniging op zijn plaats. Ontzetting uit het lidmaatschap is niet mogelijk omdat hij de verenging geen directe schade heeft toegebracht.

- 7.4 Is (door Justitie) niet bewezen dat een leidinggevende buiten de brigade een delict heeft gepleegd, dan geldt hiervoor hetzelfde als hierboven al beschreven is onder punt 7.2.

8. Registratie

Er bestaat een meldplicht met betrekking tot personen die betrokken zijn bij vermoedens van seksueel misbruik. De contact/ vertrouwenspersoon van de vereniging stelt de contactpersoon van de Bond in kennis van het gebeurde. De bedoeling van deze melding is tweeledig. Enerzijds krijgt het Bondsbestuur en anderzijds de vereniging zicht op het aantal en het soort meldingen dat zich binnen RN voordoet. Op basis hiervan kan het beleid worden bijgesteld. De kans is immers reëel dat een brigadekwestie binnen de kortste keren landelijk nieuws gaat worden. In dat soort situaties moet men niet alleen adequaat kunnen reageren, maar moet men zich ook afvragen op welke wijze zij zal moeten handelen.

RN registreert, binnen de daarvoor geldende privacy regels, personen die de vereniging/ Bond schade hebben berokkend. De Registratieformulieren van personen van wie het lidmaatschap is opgezegd, die uit het lidmaatschap ontzet zijn of van mensen die op grond van seksueel misbruik veroordeeld zijn, worden levenslang bewaard. In sommige gevallen hebben formulieren slechts betrekking op vermoedens. Vermoedens kunnen leiden tot op non-actief stelling of schorsing. Wordt de schorsing of op non-actief stelling opgeheven, dan worden deze formulieren vernietigd.

9. Hulp en ondersteuning

Binnen RN (is een contactpersoon aangesteld. Deze persoon neemt alle meldingen in ontvangst die betrekking hebben op (vermeend) seksueel misbruik. Hij kan je echter ook te woord staan en van advies dienen.

Contactpersoon Reddingsbrigades Nederland: mw Rita Bakker, 050 - 3010305

Het crisisteam

Dit team kan bestaan uit een aantal vrijwilligers (leden of relaties van de brigade).

Buiten RN kunnen ouders en kinderen voor hulp/opvang/begeleiding terecht bij de volgende organisaties. Voor de (vermeende) dader kan geen beroep worden gedaan op alle hieronder genoemde organisatie, maar wel de drie laatste. De adressen en telefoonnummers zijn te vinden in het telefoonboek of de gouden gids.

De kindertelefoon; na een eerste gesprek kan eventueel worden doorverwezen naar een vertrouwenspersoon: **0800 - 0432** (gratis)

NOC*NSF meldpunt seksuele intimidatie binnen het NOC*NSF is voor volwassenen een meldpunt seksuele intimidatie ingesteld, die 24 uur per dag bereikbaar (ook in het weekend en op feestdagen!) is op **0900-2025590** (€0,10/min). Het meldpunt is bedoeld voor slachtoffers van seksuele intimidatie, beschuldigen van seksuele intimidatie en voor hun adviseurs. Ook wanneer u een vermoeden heeft, dat seksuele intimidatie plaatsvindt, kunt het nummer bellen. Het meldpunt kan zeer gedetailleerd informatie verschaffen over welke vertrouwenspersoon of adviseur het meest geschikt is voor jouw vraag of probleem. Ze geven het telefoonnummer van deze contactpersoon door.

Vertrouwenspersoon NOC*NSF : directe hulpvragen via contactpersoon van de Bond of via NOC*NSF

De volgende hulpinstanties met hun telefoonnummers zoeken in de eigen regio:

- Advies en Meldpunt Kindermishandeling (vroeger Bureau Vertrouwensartsen) [AMK]
- Slachtofferhulp informatie
- Bureau Jeugdzorg
- De huisarts van ouders en het jeugdlid
- RIAGG (regionaal Instituut Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg) Deze instelling biedt meestal pas hulp op verwijzing van de huisarts.
- Bureau voor algemene maatschappelijk werk (AMA)

REDDINGSBRIGADES NEDERLAND BIJLAGEN

BIJLAGE A PROCEDURE- HANDBOEK SEXSUELE INTIMIDATIE

Conform stroomschema en inhoudelijk zie S.I.protocol vanaf punt 5a.

MELDING - binnen brigadeactiviteiten:

- **Door het jeugdlid**, doorgeven aan de vertrouwenspersoon. Op de hoogte brengen bij de voorzitter cq. bestuur en tevens informeren bij de vertrouwensarts.
  - o Indien zij steun wensen, kunnen ze professionele hulp vragen en de politie om advies vragen.
- **Door de ouders**, doorgeven aan de vertrouwenspersoon. Inlichten van de voorzitter cq. bestuur en vertrouwensarts.
  - o Gesprek met de ouders en het jeugdlid en vertrouwenspersoon.
  - o Eventueel aangifte bij Politie (*zie aanvullende informatie z.o.z*).
- **Door een leidinggevende**, doorgeven aan vertrouwenspersoon/voorzitter cq. bestuur.
- **Door derden**, doorgeven aan de vertrouwenspersoon.

MELDING – buiten brigadeactiviteiten:

- Direct inlichten van de vertrouwenspersoon. De voorzitter inlichten en vertrouwensarts.

WERKWIJZE NA MELDING:

- De contactpersoon coördineert het proces.
- Het bijhouden van een logboek.
- De vertrouwenspersoon informeert de voorzitter/bestuur van de brigade.
- De vertrouwenspersoon heeft een gesprek met de ouders, zo mogelijk met het jeugdlid. Evt. aangifte bij de politie of advies bij de politie.
- Het bondsbestuur inlichten.
- De vertrouwenspersoon informeert ouders over procedure indien een jeugdlid seksueel misbruikt binnen de brigadeactiviteiten en aangifte bij de politie.
- De vertrouwenspersoon maakt melding bij seksueel misbruik van een leidinggevende buiten de brigade activiteiten. Hij kan het bestuur adviseren over te nemen stappen.
- Het bestuur kan op basis van statuten/hhr stappen nemen tegen beklaagde, met of zonder instemming.
- De ouders van de brigadegroep informeren.

Vervolg Procedurehandboek

BESLUIT

Indien wel of geen overeenstemming over het delict zullen disciplinaire maatregelen tot gevolg hebben:

- Functieonthefing.
- Opzegging van het lidmaatschap
- Ontzetting uit het lidmaatschap
- Eventueel rehabilitatie?
- Een andere functie?

REGISTRATIE

- Meldplicht aan de contactpersoon bij Reddingsbrigades Nederland.

HULP en ONDERSTEUNING eventueel door:

- de **kindertelefoon**; na een eerste gesprek kan eventueel worden doorverwezen naar een vertrouwenspersoon : **0800 - 0432** (gratis)
- **Het meldpunt bij NOC*NSF is 0900 2025590** (0,10 € ct.p.m)
- **Vertrouwenspersoon NOC*NSF**: directe hulpvragen via contactpersoon van de Bond of via NOC*NSF
- Contactpersoon **Reddingsbrigades Nederland**: mw Rita Bakker, 050 - 3010305

De volgende hulpinstanties met hun telefoonnummers zoeken in de eigen regio:

- AMK
- Bureau slachtofferhulp
- Huisarts
- Bureau Jeugdzorg
- RIAGG
- Algemeen Maatschappelijk Werk.

BIJLAGE B Aanvullende informatie bij beleid en protocol tegen (seksuele) intimidatie¹

Het melden van een delict bij de politie:

Niet iedereen weet dat het mogelijk is om *melding* te maken van wat het slachtoffer is overkomen, zonder dat dit leidt tot een aangifte. Een slachtoffer is wettelijk niet verplicht om aangifte te doen [*dit in tegenstelling tot een ieder (een derde) die kennis draagt van onder meer een verkrachting (artikel 160, lid 1 WvSv juncto artikel 242 WvSr): deze is **verplicht** de politie daarvan in kennis te stellen*]

Melding betekent dat het slachtoffer aan de politie vertelt wat hem/ haar is overkomen. Er wordt dan nog geen officieel proces-verbaal opgesteld en ook geen strafrechtelijk onderzoek gestart. Voordeel van melding is dat dit anoniem kan gebeuren en dat de politie in ieder geval weet dat het delict heeft plaatsgevonden. Als de naam van de dader bekend is, kan de politie erop gewezen worden dat deze dader actief is - mogelijk heeft de dader meer slachtoffers gemaakt. [bron:zedenalmanak min van justitie]

Waar kan een vereniging, contact- en/of vertrouwenspersoon van de vereniging naar toe in geval van een (vermoeden van) probleem op het gebied van de seksuele intimidatie?

Belangrijk uitgangspunt is het te voeren beleid van de vereniging en het te hanteren protocol. Bekend moet zijn wie wat doet en wanneer en waarom.

Het aanstellen van een contact- en/of vertrouwenspersoon is daar een middel bij. Vooral de vertrouwenspersoon dient een onpartijdig en onafhankelijk iemand te zijn, geen lid van het bestuur en niet aangewezen (wel benoemd).

Vorst moet duidelijk zijn wie namens de vereniging, dus het bestuur, aanspreekbaar is: dat is in principe de voorzitter, maar deze kan een woordvoerder aanwijzen.

Er zijn twee uitgangspunten:

1. men voorziet problemen en wil advies;
2. er is een klacht.

Waar kan men terecht?

Voor advies binnen de sportwereld kan men terecht bij de eigen Bond of bij NOC*NSF

De Bond heeft een contactpersoon: mw Rita Bakker. 050 - 3010305

NOC*NSF is bereikbaar via 026 4834455 voor algemene vragen over seksuele intimidatie.

Is er sprake van een klacht?

Voor een vertrouwenspersoon voor een slachtoffer zijn er een aantal mogelijkheden:

- **de kindertelefoon (24 uur per dag bereikbaar)**; na een eerste gesprek kan eventueel worden doorverwezen naar een vertrouwenspersoon: **0800 - 0432** (gratis)
- **NOC*NSF meldpunt seksuele intimidatie (24 uur per dag bereikbaar)**; bestemd voor volwassenen op **0900-2025590** (€ 0,10/min)
- **Vertrouwenspersoon NOC*NSF**: directe hulpvragen via contactpersoon van de Bond of via NOC*NSF

Er zijn ook vertrouwenspersonen voor beklaagden.

---

¹ November 2000 beleid tegen seksuele intimidatie binnen Reddingsbrigades Nederland

Wanneer met de hulp of adviesvraag naar buiten:

1. eerst aangewezen is de contact- of vertrouwenspersoon bij de eigen vereniging;
2. doorverwijzing of advies binnen de Bond door de contact- of vertrouwenspersoon van de vereniging;
3. wanneer de vereniging (nog) geen vertrouwenspersoon heeft kan worden aangeklopt bij de Bond;
4. wanneer de eigen vertrouwenspersoon de zaak niet aan wil nemen (bv. bij mogelijke betrokkenheid) of niet aan denkt te kunnen;
5. gewoon voor advies;

Op de website van NOC*NSF staat ook nadere informatie over dit onderwerp:

<http://www.sport.nl/> → sport en gezondheid → seksuele intimidatie

**BIJLAGE C. (ALLEEN VOOR INTERN GEBRUIK) VOORBEELD VRAGENLIJST
MELDING SEXUEEL MISBRUIK**

Ingangsdatum :..... evaluatie/actie/vernietigingsdatum(na 3 mnd.):.....
naam reddingsbrigade : .....
naam contactpersoon : .....
naam vertrouwenspersoon : .....

1. Kruis aan wat van toepassing is:

- 0 er is (nog) geen aangifte bij politie gedaan
- 0 aangifte bij politie wordt overwogen; door:
- 0 er is reeds aangifte bij de politie gedaan; door:
- 0 er heeft een informatief gesprek met politie plaatsgehad.
- 0 er heeft een informatief gesprek met de AMK plaatsgehad.

2. Kruis aan wat van toepassing is:

- 0 verdachte is nog actief in de groep
- 0 verdachte is op non-actief gesteld met ingang van:
- 0 verdachte is geschorst met ingang van:
- 0 anders, namelijk:

3. Beschrijf kort wat de huidige stand van zaken is (denk hierbij aan: de mate van onrust/conflicten in de groep/reactie van ouders/eventueel de pers/ eventueel hulpverlening die nodig is voor ouders/kind/verdachte enz.):

4. Geef kort aan wat u verder van plan bent:

5. Heeft u nog behoefte aan informatie en/of ondersteuning vanuit Reddingsbrigades Nederland en Crisisteam: ja/nee *

6. Vragenlijst ingevuld door: .....
d.d.: .....

Na afronding van het proces melding aan Bondscontactpersoon met vermelding van het resultaat:

Naam slachtoffer : .....

Naam dader : .....

Besluit :

- functieonthefing
- opzegging
- ontheffing
- rehabilitatie → dossier wordt vernietigd.

BIJLAGE D VERKLARING NON-ACTIEF STELLING

Ondergetekende ..... (naam)
verklaart hierbij in te stemmen met het voorstel van de zijde van het bestuur van
Reddingsbrigade ..... b
etreffende een op non-actief stelling van zijn/haar functie(s) binnen de Reddingsbrigade.

Ondergetekende zegt daarom toe met ingang van heden al zijn/haar functie(s) binnen de
..... Reddingsbrigade te zullen neerleggen tot het moment waarop het justitieel
onderzoek is afgerond of (indien van toepassing) de rechtbank een uitspraak heeft gedaan.

Hij/zij zal vanaf het moment van ondertekening het clublokaal/zwembad .....
niet meer bezoeken en direct noch indirect contact hebben met jeugdleden van de brigade.

Ondergetekende heeft kennis genomen van het feit, dat wanneer hij/zij de afspraken
voortvloeiend uit deze overeenkomst schendt, de ..... Reddingsbrigade direct
over zal gaan tot een procedure betreffende een schorsing, conform het Huishoudelijk
Reglement van deze brigade en Reddingsbrigades Nederland zich eveneens vrij zal achten tot
schorsing c.q. opzegging van het lidmaatschap over te gaan.

Aldus overeengekomen d.d. ....

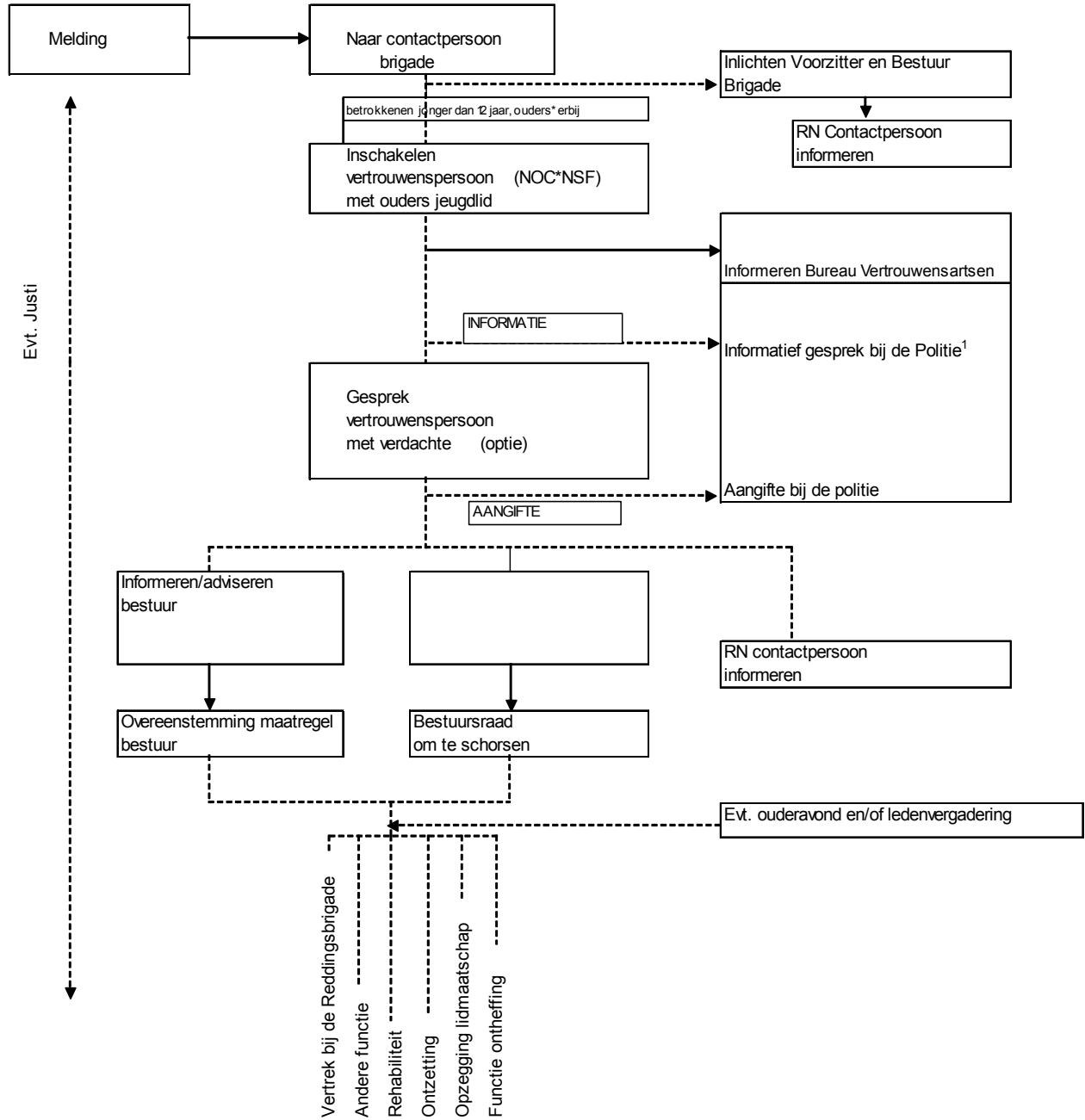
Plaats, ...

Handtekening

.....
Handtekening van de betrokkenen namens de ..... Reddingsbrigade.

BIJLAGE E. STROOMSCHEMA

REDDINGSBRIGADE:
Stroomschema behorend bij protocol SEKSUELE INTIMIDATIE

¹ Zie aanvullende informatie beleid Seksuele intimidatie

* ouders of de wettelijke vertegenwoordiger(s)

COLOFON

©2000 Reddingsbrigades Nederland

Uitgave:

Dit protocol bevat het huidige standpunt van Reddingsbrigades Nederland betreffende afspraken en handelsewijze in situaties waarin sprake is van (een vermoeden) van seksueel misbruik.

Aan dit protocol werkten verder mee:

Voorzitter Maastrichtse Reddingsbrigade

Penningmeester Maastrichtse Reddingsbrigade,

RN-Regiocoördinator Zuid-Oost

Bestuurslid Gennepse Reddingsbrigade

Externe-deskundige op gebied van omgaan met intimiteit en seksualiteit

Reddingsbrigades van Zuid-Oost

Bestuurslid van de Apeldoornse Reddingsbrigade en

Extern advies van Marianne Cense (transact) en Simone Richardson (NOC*NSF)